

TUDOMÁNYOS ÉS OKTATÁSI KAPCSOLAT SZLOVÉN EGYETEMEKKEL

Dr. habil HALÁSZ Marianna

Óbudai Egyetem Rejtő Sándor Könnyűipari és Környezetmérnöki Kar,

Terméktervező Intézet

Ipari termék- és formatervező szekció

Kivonat: Szlovén egyetemekkel szoros tudományos és oktatási kapcsolatokat ápolunk. Kapcsolatban vagyunk a kelet-európai textiles egyetemek CEEPUS hálózatán belül, melyet dr. Jelka Geršak, a Maribori Egyetem professzora szervez több mint 20 éve. A hálózat tevékenységének része az oktatók és a hallgatók mobilitása, amelyen belül az egyik legjelentősebb esemény a Mariborban évente, így ebben az évben is megrendezett CEEPUS Winter School - Design Week. Kapcsolatban vagyunk a Kétoldalú Tudományos és Technológiai Együttműködési pályázatok révén is. A 2004 óta a Maribori Egyetemmel elnyert és sikeresen teljesített öt pályázat után jelenleg a hatodik ilyen, a Ljubljana-i Egyetemmel közös projektet fogjuk ebben az évben teljesíteni. A projektek fontos eredménye, hogy megismertük a szlovén egyetemek tevékenységét, munkatársait és laborjait, és az évek során a közös munkából számos folyóirat cikk és konferencia kiadvány született. A cikkben beszámolunk a projekt ezévi tevékenységeiről, ezen belül is kutatóink ljubljana-i csapatépítő látogatásáról.

Kulcsszavak: Szlovén kapcsolat, tudományos, oktatási, pályázatok

BEVEZETÉS

Az egyetemi oktatóktól és tudományos kutatóktól elvárt, hogy már tanulmányaik alatt is és azt követően pályafutásuk kezdetétől építsék szakmai kapcsolataikat, és nem csak hazai, hanem nemzetközi szinten is. Ennek első lépései lehetnek például az ösztöndíjjal külföldön töltött tanulmányi és kutatási időszakok. Ma már számos ilyen, különböző szervezetek által meghirdetett ösztöndíjra nyílik lehetősége az egyetemi hallgatóknak, doktoranduszoknak, oktatóknak és kutatóknak is, amelyeket az internet segítségével könnyen meg lehet találni. Az ösztöndíjak elnyerésének egyik fontos feltétele a nyelvtudás, aminek fontosságát nem lehet eléggé kiemelni. Ezek a kapcsolatok alapozzák meg a későbbi közös pályázatok lehetőségét, ugyanis külföldi partnerrel közös pályázatot tervezni és benyújtani sokkal könnyebb, ha a partnert már ismerjük, és ez a korábbi ismeretség, kapcsolat a pályázat elbírálása szempontjából is előnyös.

Ebben a cikkben egy ilyen kapcsolat létrejöttét, fejlődését és a jelenleg futó pályázati programot mutatom be.

KAPCSOLAT SZLOVÉN EGYTEMEKKEL

Szlovénia Magyarországgal határos, közép-európai kis ország, két legfontosabb felsőoktatási intézménye a Maribori Egyetem és a Ljubljana-i Egyetem. Az ezzel a két intézménnyel kialakult kapcsolatot szeretném bemutatni.

A szlovén kapcsolat létrejötte

1985-ben elnyertem a Művelődési Minisztérium ösztöndíját, amelynek köszönhetően 3 hónapot töltöttem a Drezdai Műszaki Egyetem textil- és ruhaipari intézetében. A tanulmányút célja anyaggyűjtés volt a doktori értekezésemhez. Ugyanabban az időben, ugyanabban az intézetben tartózkodott Drezdában szintén ösztöndíjjal a Maribori Egyetemről Jelka Geršak, aki szintén a doktori értekezésén dolgozott. A Drezdában töltött idő alatt alakult ki életre szóló barátságom Jelka Geršakkal és a fogadásommal megbízott német munkatárssal, Sybille Krzywinskivel. Azóta tartjuk egymással a mind a személyes, mind a szakmai kapcsolatot, és azóta mindhárman saját intézményeink professzoraivá léptünk előre.

Kapcsolat CEEPUS hálózat keretében

Az 1990-es években jött létre Magyarországon a TEMPUS Közalapítvány, amelynek két fontos tevékenységi területe az ERASMUS és a CEEPUS nemzetközi oktatási és kutatási csereprogramok meghirdetése és kezelése.

Jelka Geršak szlovén professzor asszony volt az, aki a volt szocialista országok textiles felsőoktatási intézményeit összefogva 1998-ban pályázatot nyújtott be egy textiles témájú CEEPUS hálózat létrehozására, amely pályázat támogatást nyert. Ezt a hálózatot azóta rendszeresen meghosszabbította, és a hálózat még ma is működik.

A hálózat programjának címe: **Credits System in Textile High Education and Distance Learning, implementation of ETCS**

ETCS: European Credit Transfer System

A CEEPUS hálózatban résztvevő egyetemek:

- *University of Maribor, Faculty of Mechanical Engineering, Slovenia,*
- *University of Ljubljana, Faculty of Natural Sciences and Engineering, Slovenia*
- *University of Zagreb, Faculty of Textile Technology, Croatia,*
- *Technical University of Liberec, Faculty of Textile Science, Czech Republic,*
- *Slovak Technical University, Faculty of Chemical Technology, Bratislava, Slovak Republic,*
- *Technical University of Lodz, Textile Faculty, Poland,*
- *Technical University of Budapest, Faculty of Mechanical Engineering, Hungary,*
- *Technical College for the Light Industry, Budapest, Hungary.*

Magyarország részéről a BME Gépészmérnöki Kara és a BMF Könnyűipari Mérnöki Kara csatlakozott a hálózathoz. A hálózat keretein belül diákok pályázhatnak a hálózatban résztvevő egyetemeken való ösztöndíjas tanulmányokra és kutatásokra, valamint oktatók vendégoktatói és kutatói tevékenységre. A hálózat magyarországi koordinátoraként számos magyar hallgató és oktató kiutazását és számos külföldi hallgató és oktató fogadását szerveztem, és magam is töltöttem ösztöndíjas időszakot Mariborban.

A hálózat különösen kiemelkedő programja a CEEPUS Winter School - DESIGN WEEK rendezvény, melyet Jelka Geršak minden év októberében rendszeresen megszervez Mariborban. Az egy hétig tartó eseményre nemzetközileg elismert művészeket hív meg oktatóként és az oktatáson pedig a hálózat egyetemeiről érkező hallgatók vesznek részt. A rangos eseményen ebben az évben dr. Csanák Edit munkatársunk vett részt oktatóként.

Kapcsolat Tudományos és Technológiai projektek keretében a Maribori Egyetemmel

Ezekben a típusú projektekben mobilitásra, azaz arra van támogatás, hogy a kutatásban résztvevő kutatók meglátogathassák a partner intézményt, valamint konferencia részvételre és publikálásra lehet még költséget tervezni. Bár bérre, anyag- és eszközbeszerzésre nincs lehetőség, ezek a projektek mégis nagyon hasznosak azért, hogy lehetővé teszi a partnereknek, hogy megismerjék egymást és egymás intézményét, tapasztalatot szerezzenek az együttműködésben, és ezzel felkészüljenek későbbi nagyobb lélegzetű kutatási programok megtervezésére és megpályázására.

Jelka Geršakkal közösen a Magyar – Szlovén Kormányközi Tudományos és Technológiai (TÉT) Együttműködési Programra először 2003-ban pályáztunk, azóta összesen 5 projektet teljesítettünk együtt sikeresen. Az 5 szlovén – magyar TÉT projekt címe és futamideje:

1. Komplex textil szerkezetek viselkedésének modellezése, 2004-2005
2. Komplex textil szerkezetek paraméterei, 2006-2007
3. Komplex textil szerkezetek aszimmetrikus viselkedése, 2008-2009
4. Az emberi test 3D-s modellezése és a 3D-s testadatok integrálása termékekbe, 2010-2012
5. Sportolók mozgásának és ruházatfiziológiájának összefüggése, 2017-2018

A közös kutatómunka eredményeként számos közös publikációnk, konferencia cikkünk és folyóiratcikkünk jelent meg, amelyek közül az alábbi kettőt szeretném kiemelni.

Az első három projekthez kapcsolódóan született meg a közös kutatásokat összefoglaló monográfiánk dr. Kokasné dr. Palicska Líviával és dr. Tamás Péterrel közösen:

Geršak J., Halász M., Tamás P., Kokas-Palicska L.: Complex fabric deformation and clothing modeling in 3D, LAMBERT Academic Publishing, 2013, ISBN 978-3-659-32809-1

Az utolsó két projektben közreműködött Nagyné dr. Szabó Orsolya és Koleszár András is. A 4-dik projekthez kapcsolódik Nagyné dr. Szabó Orsolya PhD értekezése, az utolsó, 5-dik projekt eredményeként pedig éppen ez év januárjában jelent meg a kutatás eredményeit összefoglaló impaktfaktoros folyóiratcikkünk:

Halász M. Á., Geršak J., Bakonyi P., Oroszlány G., Koleszár A., Nagyné Szabó O.: Study on the Compression Effect of Clothing on the Physiological Response of the Athlete. *Materials*, **15**, 169/1-169/13 (2022)

Kapcsolat Tudományos és Technológiai projekt keretében a Ljubljana-i Egyetemmel

Jelka Geršak professzor asszony közvetítésével ismerkedtünk meg Stanislav Praček professzorral, aki a *University of Ljubljana, Faculty of Natural Sciences and Engineering, Department of Textiles, Graphic Arts and Design* munkatársa. 2020-ban Praček professzorral közösen pályáztunk a Szlovén – Magyar TÉT pályázati kiírásra a „Fonal keresztcsévéről való nagy sebességű lefejtésének szimulációja” című kutatási témával. A támogatást szerencsésen elnyertük, és a projekt 2021. január elsején elindult.

Sajnos 2021-ben a súlyos koronavírus járvány miatt a tervezett látogatások elmaradtak, a közös munka csak internetes egyeztetés révén folyt. Ebben az évben júliusra azonban sikerült a magyar kutatócsoport Ljubljana-i látogatását megszervezni. A következőkben röviden beszámolok Ljubljana-i látogatásunkról.

A kutatócsoport tagjai:

- Dr. Csanák Edit
- Dr. Halász Marianna
- Dr. Oroszlány Gabriella
- Nagyné Dr. Szabó Orsolya
- Borka Zsolt
- Koleszár András

Az odafelé úton meglátogattuk Mariborban Jelka Geršak professzor asszonyt, aki a Mariborban még nem ismerős kollégák kedvéért körbe vezette a csoportot a Maribori Egyetem textil- és ruhaipari laboratóriumában. Ezt követően a késő délutáni órákban érkeztünk Ljubljana-ba.

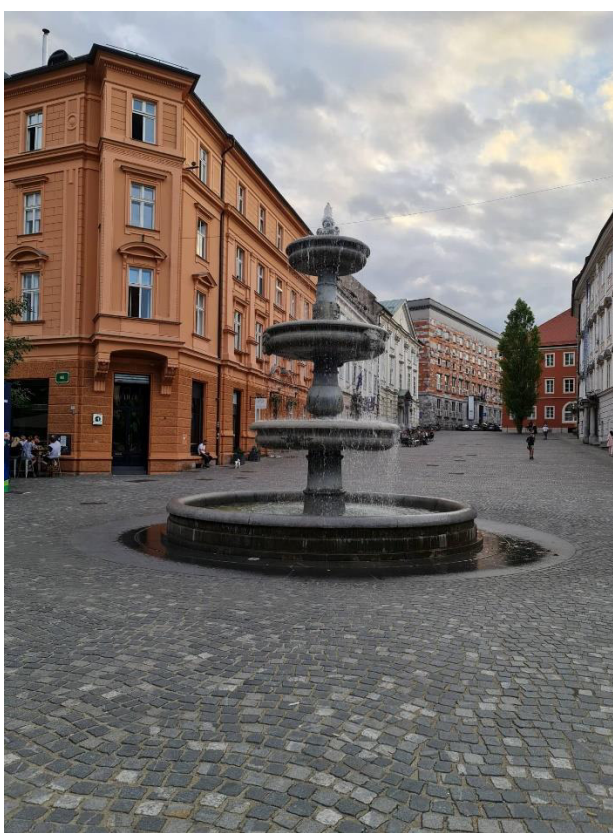
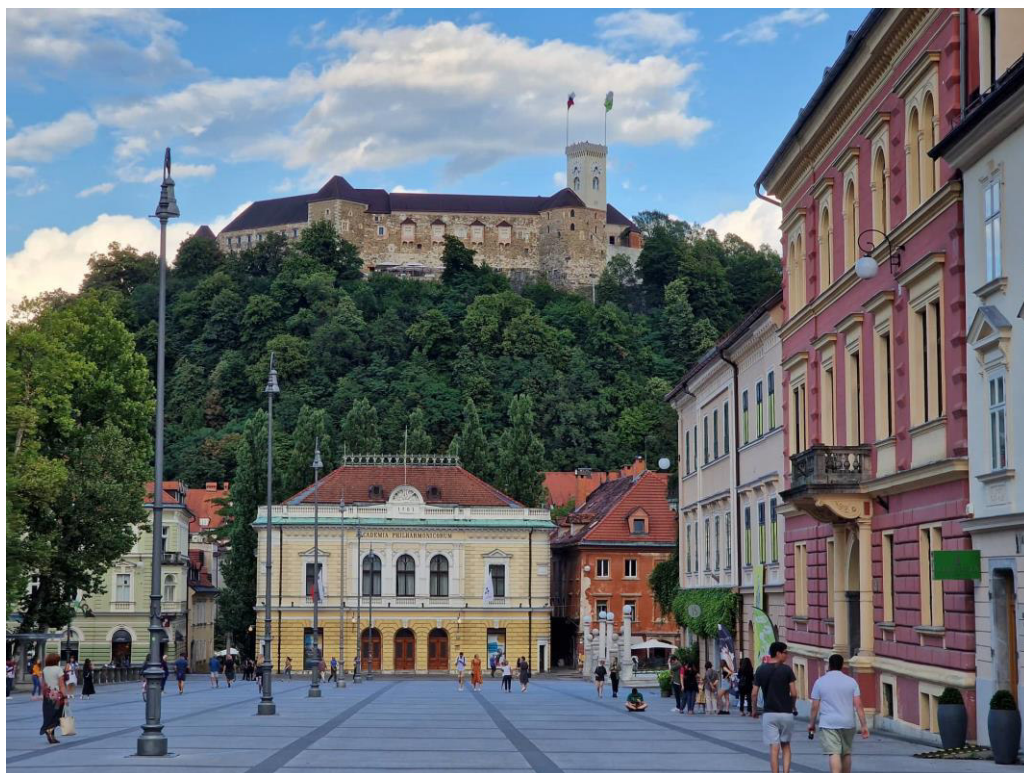
A Ljubljana-i Egyetem munkatársai utazásunk második napján fogadtak bennünket. Sajnos Stanislav Praček professzor egészségi okok miatt nem tudott a találkozón részt venni, helyette fogadásunkat Barbara Simončič professzor asszony vezette. A szlovén kollégák részletesen bemutatkoztak, és bemutatták egyetemük és intézetük tevékenységét. A bemutatkozást követően élénk beszélgetés alakult ki a magyar és szlovén kollégák között, amelynek során az is kiderült, hogy a két intézmény tevékenységében fontos közös pont a terméktervezés és a dizájn művelése és oktatása. A projekttel kapcsolatos teendők megbeszélését követően látogatást tettünk a laboratóriumukban, ahol különösen azt a kísérleti csévéző berendezést tekintettük meg, amely a projekthez kapcsolódó kísérletek végzésére szolgál.

A következő két kép a Ljubljana-i Egyetem laboratóriumában készült:

A laboratórium megtekintését követően a szlovén kollégák meghívtak bennünket egy hangulatos helyi vendéglőbe egy hamburgeres ebédre, amely további közvetlen beszélgetésre és ismerkedésre adott lehetőséget. Az ebédet követően az egyik ifjú kolléga, Nace Pusnik felajánlotta, hogy elkísér minket Ljubljana nevezetességéhez, a várhoz, amely a Ljubljanica folyó túlsó oldalán emelkedő kis hegy tetején áll. A napot ez a némi hegymászással kombinált városnézés zárta.

A következő öt kép a ljubljana-i séta közben készült:

Az utazás harmadik napjára csapatépítő szabadprogramot terveztünk. Dél felé indulva elsőként megtekintettük a lenyűgöző postojnai cseppkőbarlangot.

Ez a cseppkőbarlang valódi különlegesség. A barlang olyan nagy, hogy a belsejébe egy kis vonat viszi be a látogatókat. A következő négy kép a barlangban tett látogatásunk során készült.

Majd tovább haladtunk dél felé, egészen a portorosi tengerpartig, ahol a délután hátralévő részét strandolással és sétával töltöttük, majd visszaautóztunk Ljubljanába. A következő két kép a portorosi tengerparton készült.

Az utolsó nap a hazautazással telt, mert elhanyagolt bokros teendőink miatt már igyekeznünk kellett hazaérni. Mindannyian nagyon élveztük az utazást, mert az együtt töltött idő a szakmai program mellett alkalmat teremtett csapatépítő együttlétre, hosszabb, nyugodt beszélgetésekre, amilyenekre hétköznapi munkakörülmények között ritkán adódik lehetőség.

A projektben jelenleg egy konferencia- és egy folyóiratcikk előkészítésén dolgozunk, amelyekkel le tudjuk zárni a kutatást, és teljesíteni tudjuk a vállalt publikációkat. A projekt 2022. december 31-én zárul.

ÖSSZEFOGLALÁS

Szlovén egyetemekkel szoros tudományos és oktatási kapcsolatokat ápolunk. Kapcsolatban vagyunk a kelet-európai textiles egyetemek már több mint 20 éve működő CEEPUS hálózatán belül. A hálózat tevékenységének része az oktatók és a hallgatók mobilitása, amelyen belül az egyik legjelentősebb esemény a Mariborban évente, így ebben az évben is megrendezett CEEPUS Winter School - Design Week. Kapcsolatban vagyunk a Kétoldalú Tudományos és Technológiai Együttműködési pályázatok révén is. A 2004 óta a Maribori Egyetemmél elnyert és sikeresen teljesített öt pályázat után jelenleg a Ljubljana Egyetemmél elnyert hatodik szlovén – magyar TÉT projektet fogjuk ebben az évben befejezni. A projektek fontos eredménye, hogy megismertük a szlovén egyetemek tevékenységét, munkatársait és laborjait, és az évek során a közös munkából számos publikáció, folyóirat cikk és konferencia kiadvány született. A partner intézménynél tett látogatások során pedig az együtt töltött idő a szakmai program mellett alkalmat teremtett a résztvevő kutatók csapatépítő együttlétére, hosszabb, nyugodt beszélgetésekre.

Szerző:

Dr. habil HALÁSZ Marianna
Óbudai Egyetem, Rejtő Sándor Könnyűipari és Környezetmérnöki Kar, Terméktervező Intézet
Magyarország, 1034 Budapest, Bécsi út 96/b
Telefon: +(36) 30 343 7872 E-mail: halasz.marianna@uni-obuda.hu